

Remiss, Anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt krav för A-landsstatus i förnybartdirektivet. LI2025/01288

Sametinget har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslagen och bedömningarna i promemorian och på relevanta delar i bilaga 1. Sametinget är central förvaltningsmyndighet för rennärringsfrågor med ansvar för att bevaka och förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk. Sametinget lämnar i första hand synpunkter på sådant som berör renskötselns förutsättningar och frågeställningar.

Inledning

Vi har tagit del av promemorian om anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder med fokus på implementeringen av EU:s förnybartdirektiv (RED III) och de föreslagna definitionerna och kriterierna för gammal skog, urskog och skog med hög biologisk mångfald. Från ett renskötselperspektiv är det av största vikt att lagstiftning och myndighetsutövning säkerställer långsiktiga förutsättningar för rennärringen, skyddar samiska rättigheter och möjliggör traditionell markanvändning. Nedan följer våra synpunkter och förslag.

Sametingets synpunkter:

Sammanfattning

Promemorian syftar till att anpassa svensk lagstiftning till EU:s förnybartdirektiv, vilket innebär att skogsbiomassa från urskog, gammal skog och skog med hög biologisk mångfald inte får användas som förnybar energi. Förslaget innebär utökad anmälningsskyldighet och deklareringsplikt för skogsägare, särskilt vid avverkning i dessa skogstyper. Skogsstyrelsen får ansvar för tillsyn och informationshantering, och samrådsplikten med samebyar och samiska företrädare förstärks. Sametinget tillstyrker i huvudsak förslaget om att införa anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog, i syfte att stärka skyddet samt säkerställa Sveriges uppfyllande av EU:s hållbarhetskriterier enligt RED III. Förslaget bidrar till ökad transparens och kontroll av skogsbiomassans ursprung, vilket är avgörande för att bibehålla Sveriges status som A-land. Vi vill särskilt lyfta fram behovet av att tydligare beakta renskötselns förutsättningar i den fortsatta implementeringen, då denna näring är beroende av tillgång till sammanhängande skogsområden med höga naturvärden, och att det finns både möjligheter och risker för renskötseln kopplat till de föreslagna förändringarna. Enligt vår bedömning finns inga garantier för att renskötselintresset specifikt tillgodoses, då effekterna främst är indirekta och beroende av tillämpning, inventering och politiska beslut.

- Sametinget anser att det finns delar i promemorian som behöver nyanseras, särskilt eftersom utredningen kommit fram till att förändringarna har marginell påverkan på renskötseln, med hänvisning till andra styrmedel:

Cujuhus/adress	Telefonsnummer/telefon	Fäksa/telefaks
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA Besök: Adolf Hedinsvägen 58 e-post: kansli@sametinget.se Org.nr.: 202100-4573	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31 www.sametinget.se

- **Gammal skog och urskog**

Ur ett renskötselperspektiv anses skogstyperna vara extremt viktiga betesområden för renen, särskilt under vinterhalvåret då hänglavar kan ha en avgörande betydelse vid födosök.

- **Kontinuitet i skogslandskapet**

Vid eventuell avverkning, om än i liten skala, kan få betydande konsekvenser, dvs om skogslandskapet fragmenteras.

- **Lokal kunskap**

Den lokala kunskapen om markanvändning bör särskilt beaktas. Renens rörelsemönster bör integreras i bedömningen av skogens värden.

- **Anmälningförfarande**

Det är viktigt att samebyar ges möjlighet att kunna yttra sig vid planerade åtgärder som har betydelse för renskötseln.

De förslag som ges kan bidra till ett ökat skydd för hänglavsbärande skog och marklavsområden, vilka är helt eller delvis avgörande för renbete, särskilt vintertid. Vid en tydligare reglering i form av anmälningsskyldighet, kan bidra till att bevara dessa miljöer, likaväl som det stärker skogsägarens skyldighet att redovisa hur rennäringens intressen beaktas. Sammantaget kan det bidra till förbättrad dialog mellan markägare och samebyar.

Markanvändning

Promemorian bedömer att effekterna på rennäringen är små. Gammal skog sammanfaller ofta med mycket betydelsefulla renbetesmarker, och vår bedömning är att påverkan i stället riskerar att underskattas, vilket på sikt kan få betydande konsekvenser ur ett renskötselperspektiv. En annan viktig aspekt är klassning av gammal skog eller urskog i relation till inventerat resultat. En bristfällig inventering skulle kunna innebära att viktiga renbetesområden inte omfattas av skyddet. Klassningen uppfattas heller inte som någon direkt garanti för automatiskt skydd eller avverkningsförbud, eftersom det är fler faktorer som ingår i en sådan bedömning, vilket i relation riskerar att utesluta viktiga områden för renskötseln. Principiellt kan de föreslagna kriterierna för gammal skog och urskog innebära att stora arealer, särskilt i fjällnära områden omfattas av restriktioner mot avverkning och uttag av biomassa. Detta kan ha både positiva och negativa effekter för renskötseln:

- **Positiva effekter:** Begränsningar av skogsbruk i hänglavsbärande skog och gammal skog kan bidra till att bevara viktiga betesmarker, särskilt vinterbetesområden där hänglav är avgörande för renens överlevnad. Skyddet av dessa skogar kan därmed stärka rennäringens långsiktiga förutsättningar.
- **Negativa effekter:** Om definitionerna av gammal skog och urskog blir för snäva eller om tillämpningen blir otydlig, finns risk för att viktiga betesmarker inte omfattas av skyddet. Dessutom kan ökad administrativ börda och krav på samråd leda till fördröjningar och osäkerhet för samebyarna.

Cujuhus/adress	Telefodna/telefon	Fákse/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: kansli@sametinget.se		
Org.nr.: 202100-4573		www.sametinget.se

YTTRANDE

Datum
2025-09-25

Sametingets dnr
5.2.1-2025-1287

Samiska rättigheter och samrådsprocesser

Promemorian föreslår utökad samrådsplikt vid skogsbruksåtgärder inom renskötselns året-runt-marker. Detta är positivt, men det är avgörande att samråden sker i god tid, är meningsfulla och leder till faktisk påverkan på besluten. Samebyarnas kunskap om markanvändning och renbete måste tas tillvara, och konsultationsprocessen bör vara resursstark och transparent. Det är också viktigt att samrådsplikten inte enbart blir en formell process, utan att den leder till reella anpassningar av skogsbruket för att skydda rennäringens intressen. Möjligheten till traditionell samisk markanvändning måste säkerställas även i områden som klassas som gammal skog eller urskog.

Sociala och kulturella effekter

Skyddet av gammal skog och urskog kan påverka samebyarnas möjligheter till traditionell näringsutövning, kulturutövning och boende på landsbygden. Det är därför viktigt att de sociala och kulturella konsekvenserna analyseras djupare och att samebyarna ges möjlighet att delta i utformningen av kriterier och tillämpning.

Definitioner och övriga kriterier

Vi ser positivt på att traditionell samisk förvaltning undantas från vissa restriktioner, men det krävs tydliga riktlinjer för hur detta ska tillämpas i praktiken. Kriterierna för gammal skog och urskog måste utformas så att de omfattar de skogstyper som är viktiga för renbete, särskilt hänglavsbärande skog. Det är också viktigt att kriterierna är transparenta och möjliga att tillämpa i fält, så att både myndigheter och samebyar kan förstå och följa dem.

Samråden

Utökad samrådsplikt är nödvändig, men det krävs resurser och stöd till samebyarna för att de ska kunna delta på lika villkor. Digitala informationssystem och tillgång till marktäcksdata är positivt, men bör kompletteras med lokal kunskap och fältbesök.

Förslag till förbättringar och förtydliganden:

1. **Tydligare definitioner:** Kriterierna för gammal skog och urskog bör utformas i nära dialog med samebyarna och inkludera alla skogstyper som är viktiga för renbete, särskilt hänglavsbärande skog.
2. **Stärkt samrådsprocess:** Samråden måste vara tidiga, meningsfulla och leda till faktisk påverkan på besluten. Samebyarna bör ges resurser och stöd för att kunna delta på lika villkor.
3. **Skydd av traditionell markanvändning:** Möjligheten till traditionell samisk förvaltning och markanvändning måste säkerställas även i områden som klassas som gammal skog eller urskog.
4. **Uppföljning och utvärdering:** Implementeringen av de nya reglerna bör följas upp och utvärderas i samverkan med samebyarna, för att säkerställa att rennäringens intressen tillgodoses.

Cujuhus/adress	Telefodna/telefon	Fákse/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: kansli@sametinget.se		
Org.nr.: 202100-4573		www.sametinget.se

Datum
2025-09-25

Sametingets dnr
5.2.1-2025-1287

5. **Informationsinsatser:** Myndigheterna bör genomföra riktade informationsinsatser till samebyar och rennäringsföreträdare om de nya reglerna och deras praktiska tillämpning.

Slutsats

Förslagen innebär **vissa förbättringar** för renskötseln, särskilt genom ökad hänsyn och möjlighet till skydd av viktiga skogsområden. Men de ger **ingen garanti** för att renskötselns intressen tillgodoses. Effekterna är främst indirekta samt beroende av tillämpning, inventering och politiska beslut. Sametinget anser att renskötselns behov borde beaktas mera explicit i tillämpning och lagtext, för att säkerställa att förslagen inte får negativa konsekvenser. Förslagsvis hade det varit bra om Skogsstyrelsen tagit fram någon form av vägledning för hur anmälningsplikten ska hanteras i renskötselområden. Renskötsel gynnas indirekt av lagändringar som stärker skyddet för viktiga skogstyper. För att säkerställa att rennäringens intressen beaktas krävs:

- **Tydliga definitioner** i lagtext.
- **Samverkan mellan myndigheter** (Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Sametinget).
- **Informationsinsatser** till berörda aktörer.
- **Utvärdering av praktisk tillämpning** efter 1–2 år.

Avslutningsvis välkomnar Sametinget ambitionen att stärka skyddet för gammal skog och urskog, men betonar vikten av att renskötseln och samiska rättigheters särskilda behov beaktas i både lagstiftning och tillämpning. Vi ser fram emot fortsatt dialog och samverkan kring dessa frågor.

Beslutet har fattats av Ingela Nilsson, avdelningschef för samiska näringar, efter föredragning av handläggaren Stefan Forsmark.

Ingela Nilsson

Stefan Forsmark

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA Besök: Adolf Hedinsvägen 58 e-post: kansli@sametinget.se Org.nr.: 202100-4573	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31 www.sametinget.se